

CASLIN a start előtt

Valamilyen könyvtári rendszer ütőképességét a lelőhely-tájékoztatás felől is meg lehet ítélni. Egyetlen hagyományos központi katalógus sem becsülhető le e tekintetben, noha fejlesztése és elérhetősége egyaránt körülményes. Azt azonban látni kell: manapság a lelőhely-tájékoztatást egészen másképpen kell megoldani, nevezetesen a könyvtárak és tájékoztatási intézmények számítógépes hálózatokra szervezésével.

Ilyen, immár „két országra szóló” hálózattá kíván fejlődni a CASLIN (*Czech and Slovak Library Information Network*), amely az amerikai Andrew W. Mellon-alapítvány és a Pew Charitable Trust gazdag támogatásának köszönhetően a megvalósítás fázisába jutott, ami azt jelenti, hogy

- két-két cseh és két-két szlovák könyvtár szerződést kötött az izraeli Ex Libris céggel a CASLIN-projekt realizálására;
- a szóban forgó négy könyvtár beszerezte a hálózat működéséhez szükséges eszközök java részét (a Mellon-alapítvány 1,1 millió dolláros támogatásából 315 ezer dollárt, a Pew Charitable Trust biztosította 200 ezer dollárból pedig 69 ezret „költött el”);
- befejezés előtt áll a könyvtáraknak az Internet-hálózatba való bekapcsolódása.

A CASLIN – természetesen – nyitott hálózat lesz; a mostani négy könyvtárat (prágai és turócszentmártoni nemzeti könyvtár, brünni tartományi könyvtár, pozsonyi egyetemi könyvtár),

további jelentős könyvtárak fogják hálózati tagként követni. És – ugyancsak természetesen – az X.25 nyilvános adathálózat révén használóként a két ország bármely könyvtára igénybe veheti a CASLIN-t.

A CASLIN építkezésén újabban több munkacsoport bábáskodik, így: a KK, a retrospektív konverzió, a szabványosítás, az osztályozás, az ALEPH implementáció munkacsoportja. (Ez utóbbinak koordinációs felhatalmazásai is vannak.) Némileg különálló munkacsoportban foglalkoznak a mikrohordozók kérdéseivel, minthogy a CASLIN működése szempontjából ez a kérdéskör sem közömbös.

Az, hogy a CASLIN-projekt megvalósításaként a négy könyvtár az ALEPH mellett döntött, a rendszer „filozófiájának” köszönhető. Ennek egyik eleme a maximális flexibilitás, a másik a használóbarát megoldásokra való koncentráció. Az iménti két elem „valóságos voltáról” a cseh-szlovák szakembereknek az ALEPH referenciahelyein is módjuk volt meggyőződni. Sőt: az első cseh-szlovákiai tapasztalatok is felettebb pozitívak.

/SVOBODA, M.: CASLIN v roce nula. = i, 36. köt. 6. sz. 1994. p. 152–154./

(Futala Tibor)

Dokumentumszolgáltatás: univerzális megoldás egy világméretű problémára

A tökéletes könyvtáros az igény felmerülése pillanatában képes a használó rendelkezésére bocsátani a szükséges információt. Ez azonban csak ritkán lehetséges, egyrészt azért, mert a beszerzési keretek nem tartanak lépést a dokumentumárak növekedésével, másrészt a viszonylagos információszegénység, azaz a hozzáférési lehetőségek egyenlensége miatt.

A megoldás a világméretű elektronikus dokumentumszolgáltatás lenne. Ennek kivitelezése talán képtelenségnek hangzik, de a fejlődéshez, a nemzetközi összefogáshoz szükség van egy olyan távlati elképzelésre, amelyet valószínűsít az utóbbi évek technológiai előrehaladása, például az elektronikus posta terén.

Az első lépés a hálózatokhoz való csatlakozás azokban az országokban, illetve azokon a területeken, amelyeken ez még nem megoldott. A könyvtárak – lévén az információ elérésének ter-

mészetes fórumai – lehetnének a kapcsolódás kezdeményezői és színhelyei. Kezdetnek az is megfelel, ha egyetlen könyvtár kapcsolódik a hálózathoz. A könyvtárosoknak mindenképpen ugrásra készen kell várniuk a pillanatot, amikor a távközlési hálózatok létrehozói elkezdnek olyan felhasználási területeken keresni, amelyek igazolják a nagy beruházást. Az egyik ilyen alkalmazás lehet az elektronikus dokumentumszolgáltatás. Az igény a dokumentum-hozzáférés e gyors módjára kétségkívül egyre nő; ennek kielégítése nem okoz gondot a nagy ellátó szervezetek számára sem, ezért a könyvtáraknak – ha nem akarnak e szolgáltatás-láncból kimaradni – fejleszteniük kell összekötő szerepüket, fogadókapacitásukat, méghozzá hatékonyan.

Technikai és szervezeti szempontból sem lenne egyszerű az univerzális dokumentumszolgáltatás megvalósítása: döntő mégis a szolgáltatás gazda-